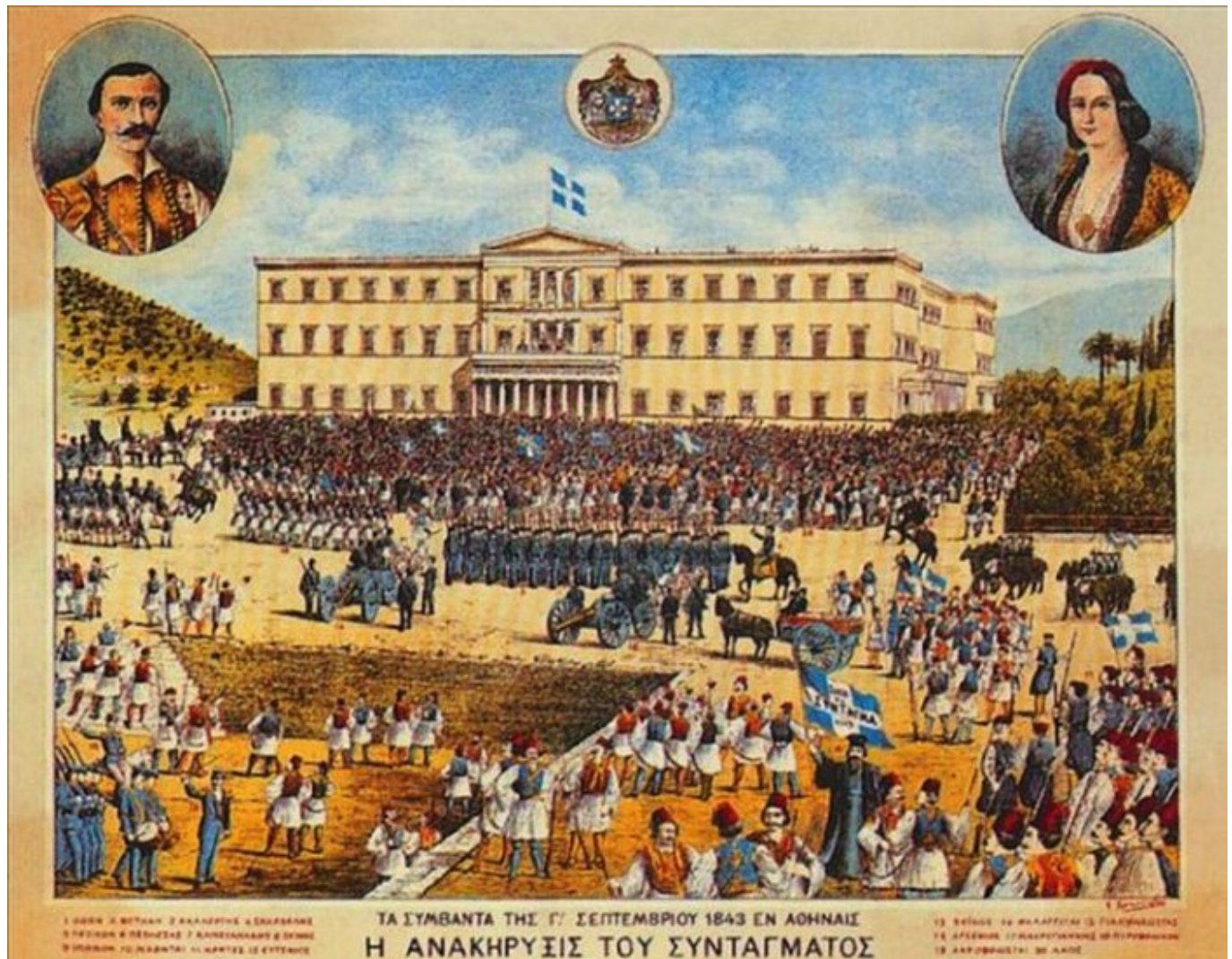

Επανάσταση της 3ης Σεπτεμβρίου 1843

/ Ιστορία - Εθνικά Θέματα

Στις 25 Ιανουαρίου 1833 ο νεαρός βασιλιάς Όθων αποβιβάστηκε στο Ναύπλιο. Η υποδοχή που του επιφυλάχθηκε ήταν αποθρεωτική.

Ο βασανισμένος ελληνικός λαός έβλεπε στο πρόσωπό του τον εγγυητή της τάξης και της εσωτερικής συμφιλίωσης, καθώς μετά τη δολοφονία του Καποδίστρια η χώρα είχε περιπέσει σε μια περίοδο αναρχίας και εμφυλίου πολέμου. Τόσο η Αντιβασιλεία όσο και ο Όθων (μετά την ενηλικίωσή του στις 20 Μαΐου 1835) προσπάθησαν να δημιουργήσουν μια λειτουργική διοίκηση και έναν οργανωμένο στρατό.

Ο απολυταρχικός τρόπος διακυβέρνησής όμως, η επιμονή του να κρατά εκτός κυβέρνησης τους Έλληνες πολιτικούς και η σκανδαλώδη προτίμηση των

συμπατριωτών του Βαυαρών στο δημόσιο βίο, επισκίαζαν τις προσπάθειές του και προκαλούσαν έντονες αντιδράσεις από τα τρία κόμματα («αγγλικό», «γαλλικό», «ρωσικό»), κορύφωσή των οποίων αποτέλεσε η Επανάσταση της 3ης Σεπτεμβρίου 1843.

Τον Ιανουάριο του ίδιου έτους η ανακοίνωσή της Ελλάδας, προς τις τρεις προστάτιδες δυνάμεις Αγγλία, Γαλλία και Ρωσία ότι αδυνατούσε να αποπληρώσει τα τοκοχρεολύσια του δανείου των 60.000.000 φράγκων για το εξάμηνο που έληγε την 1η Μαρτίου, αντιμετωπίστηκε αρνητικά και επιτιμητικά και από τους ισχυρούς «συμμάχους».

Η πίεση των Μεγάλων Δυνάμεων για την αποπληρωμή του δανείου εντάθηκε. Ο Έλληνας βασιλιάς έκανε μεγάλες περικοπές στις δημόσιες δαπάνες, οι οποίες προκάλεσαν έντονη δυσανεξία σε πολλές κοινωνικές ομάδες.

Ήδη από το φθινόπωρο του 1842 οι ηγέτες των τριών κομμάτων: Ανδρέας Μεταξάς, Κωνσταντίνος Ζωγράφος και Μιχαήλ Σούτσος του «ρωσικού», Ανδρέας Λόντος του «αγγλικού» και Ρήγας Παλαμήδης του «γαλλικού», είχαν προχωρήσει σε συνωμοτική κίνηση ώστε να εξαναγκάσουν τον Όθωνα να παραχωρήσει Σύνταγμα και να απομακρύνει τους Βαυαρούς από τον στρατό και τις κρατικές υπηρεσίες.

Η κίνηση αυτή απέκτησε δυναμική όταν μυήθηκαν (Αύγουστος 1843) ο συνταγματάρχης Δημήτριος Καλλέργης, επικεφαλής του ιππικού στην Αθήνα, ο συνταγματάρχης Σπυρομήλιος, διοικητής της Σχολής Ευελπίδων και ο συνταγματάρχης Σκαρβέλης, διοικητής του πεζικού. Αρχικά ως ημερομηνία της εξέγερσης ορίστηκε η 25η Μαρτίου 1844. Επειδή όμως οι φήμες για την συνωμοσία είχαν αρχίσει ήδη να κυκλοφορούν, οι ηγέτες αποφάσισαν να προχωρήσουν την 1η Σεπτεμβρίου 1843.

Το σχέδιο είχε ως εξής. Ο Σκαρβέλης και ο Καλλέργης θα απέκλειαν με τις δυνάμεις τους τα ανάκτορα, ενώ ο παλαιός αγωνιστής και σημαίνον μέλος της συνωμοσίας Ιωάννης Μακρυγιάννης θα προκαλούσε αντιπερισπασμό με τους άνδρες του. Τελικά, μετά από σύσκεψη, η εξέγερση αναβλήθηκε για την επόμενη νύχτα.

Η κυβέρνηση όμως, έχοντας πληροφορηθεί τα σχέδια των συνωμοτών, έστειλε αποσπάσματα τα οποία περικύκλωσαν την οικία του Μακρυγιάννη στην οποία οχυρώθηκαν ο ίδιος και λίγοι φίλοι του. Ταυτόχρονα, αύξησαν τα μέτρα φρούρησης των ανακτόρων και εξέδωσαν εντάλματα σύλληψης για 83 υπόπτους.

Το ίδιο βράδυ, ωστόσο φίλοι του Μακρυγιάννη διέσπασαν τον κλοιό και ενίσχυσαν

την άμυνα της οικίας του. Ταυτόχρονα ο Καλλέργης, από το Μοναστηράκι, με την ιαχή «Ζήτω το Σύνταγμα» και επικεφαλής των ανδρών του βάδισε κατά των Ανακτόρων.

Παράλληλα έδωσε εντολή σε έναν λόχο να λύσει την πολιορκία του Μακρυγιάννη. Ήταν 1 π.μ όταν ο βασιλιάς, που εργαζόταν ακόμη στο γραφείο του, άκουσε τις ζητωκραυγές και πληροφορήθηκε την ανταρσία του στρατού του.

Ο Όθων έστειλε τον υπασπιστή του ώστε να πληροφορηθεί τα αιτήματα των επαναστατών. Οι τελευταίοι όμως τον συνέλαβαν. Τότε αναγκάστηκε ο ίδιος να εμφανιστεί σε ένα παράθυρο των ανακτόρων και να ρωτήσει τον Καλλέργη τι ζητούσε.

Ο Καλλέργης απάντησε ότι ο στρατός και λαός ζητούσαν σύνταγμα. Ο βασιλιάς απάντησε οργισμένα «Ας διαλυθούν και θα μεριμνήσω για την αίτησή τους». Ο συνταγματάρχης απάντησε «Μεγαλειότατε δεν θα διαλυθούν μέχρις ότου αποφασίσετε με το Συμβούλιο της Επικρατείας».

Μπροστά στην επιμονή των επαναστατών και την άρνησή τους να συναντήσει τους πρεσβευτές των τριών Δυνάμεων ο Όθωνας αναγκάστηκε να υποχωρήσει. Υπέγραψε την άμεση σύγκληση «Εθνικής Συνέλευσης», τον διορισμό νέου υπουργικού συμβουλίου και την απομάκρυνση όλων των ξένων που υπηρετούσαν σε κρατικές υπηρεσίες.

Παράλληλα υπέγραψε διάταγμα, με το οποίο η 3η Σεπτεμβρίου ανακηρυσσόταν «ημέρα εορτάσιμος...» και απονεμόταν η βασιλική ευαρέσκεια στον Καλλέργη και στον Μακρυγιάννη επειδή τήρησαν την τάξη και την ασφάλεια κατά τα γεγονότα της ημέρας!

Μετά την υπογραφή των διαταγμάτων ο στρατός παρήλασε μπροστά από τα ανάκτορα ζητωκραυγάζοντας υπέρ του Συντάγματος και του «συνταγματικού» βασιλιά. Η Επανάσταση είχε θριαμβεύσει, έστω και προσωρινά.

Στη νέα κυβέρνηση αντιπροσωπεύονταν και τα τρία κόμματα, ενώ τα βαυαρικά στρατεύματα και οι Βαυαροί κρατικοί υπάλληλοι αναχώρησαν από τη χώρα. Παρόλα αυτά, η Επανάσταση δεν προώθησε τους δημοκρατικούς θεσμούς. Ο Όθων δεν τήρησε πιστά το σύνταγμα, επεμβαίνοντας διαρκώς και επιβάλλοντας φιλοβασιλικούς υπουργούς. Παράλληλα τα τρία κόμματα συνέχισαν να καθορίζουν την πολιτική τους με βάση τις οδηγίες των ξένων πρεσβειών. Μετά από έναν οξύτατο κύκλο αντιπαράθεσης των πολιτικών αρχηγών ανέτειλε το άστρο του Ιωάννη Κωλέττη.

Ο τελευταίος χρησιμοποίησε κατά κόρον βία και νοθεία προκειμένου να κερδίσει τις εκλογές. Την περίοδο 1846-47 κατείχε το πρωθυπουργικό αξίωμα και πέντε υπουργικές θέσεις... Δεν παρουσιαζόταν όμως ποτέ στη Βουλή καθιστώντας αδύνατο τον έλεγχο των πεπραγμένων του από την αντιπολίτευση. Η περίοδος της απόλυτης μοναρχίας του Όθωνα είχε δώσει τη θέση της σε εκείνη της κοινοβουλευτικής δικτατορίας του Κωλέττη.

mixanitouxronou.gr - Νίκος Γιαννόπουλος